

“Compra pantalons fets a la Xina, però no inverteixis en fons d’empreses que fan dúmping”

Alfredo Rocafort Nicolau (Barcelona, 1949) és catedràtic de Ciències Econòmiques i Empresarials de la UB. Ha entrat a la Reial Acadèmia de Doctors amb el treball ‘El fenomen mundial de la deslocalització com a instrument de reestructuració empresarial’. En aquesta entrevista analitza els perquè de les deslocalitzacions i apunta que la política industrial dels governs català i espanyol és insuficient.

Els dirigents polítics acostumen a dir que les deslocalitzacions són inevitables. L’explicació és vàlida per a tots els casos?

—Es cert que hem d’aprendre a conviure amb aquest fenomen, però sense creure cegament que sempre és llei de vida. Hi ha deslocalitzacions purament especulatives, fins i tot salvatges, però n’hi ha d’altres que són lícites, en tant que pretenen que l’empresa pugui mantenir-se i sobreviure, o fins i tot maximitzar els seus beneficis. Cada deslocalització és un món, i abans de jutjar-la, l’hem d’estudiar.

—Què entén vostè per deslocalització salvatge?

—Algunes empreses fan dúmping ecològic —es traslladen a un país perquè no existeix normativa ecològica o perquè aquesta és molt dèbil— o dúmping social —perquè no hi ha sindicats o les relacions laborals entre treballadors i empresa són gairebé nul·les—, de manera que la deslocalització no respon a cap interès lícit, sinó a l’especulació i l’abús d’un altre territori. A l’altre costat hi ha bons exemples com BMW, que ha fet la fàbrica més moderna d’automòbils del món, ha donat feina a 5.000 persones i amb unes inversions extraordinàries. Tenia la possibilitat de fer-la a la Xina, però ha apostat pel seu país d’origen, Alemanya. A casa nostra, moltes empreses han demostrat que es

poden fer les coses bé sense sortir del país, o en tot cas, només deslocalitzant una part del procés productiu.

—A la Xina el cost salarial és trenta vegades inferior a la mitjana d’Occident. És del tot impossible competir en preus. Davant d’aquesta constatació, la resposta que sempre donen els experts és que cal competir en qualitat i innovació. Se li acut algun altre argument?

—És que realment és així! El camí de les nostres empreses ha de ser aquest, potenciant també la formació dels seus treballadors. Tot plegat implica una estructuració de la cadena de valors de l’empresa diferent, on la recerca, la qualitat, la innovació i la formació siguin al capdamunt de la piràmide.

—Però a la Xina ja es parla de substituir el “fet a la Xina” pel “pensat i dissenyat a la Xina”. Si els països ara menys avançats comencen a fer investigació i a apostar per la qualitat, arribarà un punt en què el valor afegit deixi de ser un avantatge per a nosaltres?

—Pot passar, és clar. De fet, el Japó va fer en certa manera aquest procés que descriu després de la Segona Guerra Mundial. Era el “*made in Japan*”: amb productes de pèssima qualitat, va apostar per un canvi estratègic que implicava tot el país, no només les empreses. Tothom, administracions, empre-

ses i ciutadans es van implicar en la millora contínua i la qualitat, fins a aconseguir situar-se en els primers llocs del món.

—Seria desitjable que la Unió Europea tingués una fiscalitat més uniforme perquè no hi hagués tantes diferències a nivell d’incentius fiscals entre els països membre? Per exemple, Irlanda té un impost de societats del 12%, mentre que a l’estat espanyol és del 35%.

—Si bé la UE té prohibits els incentius fiscals per a les deslocalitzacions en el seu territori, és cert que determinades polítiques tributàries nacionals, com l’impost de societats, afavoreixen les deslocalitzacions cap al seu territori. Entenc que sí que seria desitjable, el que passa és que per modificar els sistemes fiscals dels estats membre cal unanimitat. I avui per avui, sembla impossible aconseguir-la, els estats mai no es posaran d’acord en aquest sentit.

—I serien convenientes mesures com ara penalitzar les empreses que en el seu moment van gaudir d’avantatges per instal·lar-se al territori i que ara decideixen marxar?

—No es pot frenar mai la llibertat d’una empresa per marxar quan vulgui. Però em semblaria positiu que les empreses haguessin de signar un document de compromís de permanència al país, i si incompleixen el termini, que

haguessin de retornar tot allò de què s'han beneficiat.

—Quines mesures pot prendre una administració per ajudar les empreses del seu país?

—La política industrial d'un país no es pot basar exclusivament en les ajudes institucionals, com alguns es pensen, perquè estariem alimentant la gana de demà. Les ajudes han d'existir, perquè si no creariem un greuge comparatiu amb altres països, però el paper de les administracions de tots els nivells —comunitària, estatal, autonòmica i local— ha de ser incentivar d'alguna manera l'empresa perquè innovi.

—Com per exemple?

—Que una empresa que dirigeixi els seus esforços econòmics i personals cap a la innovació, la formació dels seus treballadors i la cerca de valor afegit pugui gaudir de bonificacions fiscals sobre l'impost de societats, o fins i tot que no l'hagi de pagar. És una ajuda justificada, perquè t'assegures que l'empresa desenvoluparà una estratègia interessant per competir en el seu mercat i que a la vegada afavorirà l'economia del país.

—Els governs català i espanyol han fet prou esforços en política industrial?

—El fenomen de la deslocalització a casa nostra era del tot previsible, però em sembla que a les administracions els ha agafat a contrapeu. Aquest procés actual podria comportar una transformació de les dimensions d'una altra revolució industrial, social i laboral, i no sé pas si els governs en són conscients.

—Suposant que en siguin conscients, fan o no prou esforços?

—A mi em sembla que la política industrial dels governs català i espanyol és del tot insuficient, si volem ser capdavanters a Europa i continuar ocupant un lloc privilegiat entre els països desenvolupats. Ens calen polítiques governamentals i empresarials que apostin clarament pel camí de la innovació, la qualitat i la formació. I al meu parer, no fem tots els passos que caldria en aquest sentit. Si nosaltres no avancem i els altres sí, a la pràctica retrocedim.

—En el seu treball de la Reial Acadèmia de Doctors, vostè assegura que els ciutadans tenen part de responsabilitat en les deslocalitzacions,

si es deixen arrossegar pels preus més baixos, rere els quals pot haver explotació de menors, pirateria industrial o el tancament d'una empresa... Fem malament, doncs, comprant uns pantalons fets a la Xina?

—Portar roba "made in Xina" no vol dir que siguem insolidaris amb les nostres empreses, sinó que probablement no podem accedir als pantalons fets aquí perquè són molt més cars. Jo més aviat em referia a altres actituds, com per exemple en el fet de posar els nostres estalvis en fons d'inversió que estiguin vinculats a empreses que estan fent dúmping social o ecològic. Estem posant els nostres diners a disposició

d'empreses que estan fent veritables destrosses. Per tant, el que jo dic és que, si vols, compra pantalons fets a la Xina, però no inverteixis en fons d'inversió d'empreses que fan dúmping.

—I el ciutadà comú com pot saber que una empresa està fent dúmping?

—Difícilment podem demanar al ciutadà que abans de comprar un pantaló faci una cerca per Internet per veure quina empresa és, però si jo vull saber quines són les relacions laborals i ecològiques d'un país, ho puc consultar fàcilment. Ara bé, tot plegat entra dins de la consciència de cada individu.

Gemma Aguilera